

ข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย*

โชติกา เศรษฐัญญการ** อัญชลี วงศ์วัฒนา*** อรทัย ชินอักษรพงศ์****

(วันที่รับบทความ: 2 ตุลาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ: 26 มกราคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 11 กุมภาพันธ์ 2564)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นฉบับแปลภาษาไทย โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ภาษาอังกฤษยอดนิยมสูงสุดภายใน 1 ปี และวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็นสองกรณี คือ กรณีแรก ลักษณะของข้อผิดพลาดการแปล และกรณีที่สอง การประเมินระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปล ตามกรอบแนวคิดเรื่องหลักเกณฑ์ประเมินคุณภาพงานแปลของ Akbari and Segers (2017) จากผลการวิเคราะห์ พบข้อผิดพลาดร้อยละ 25 ของบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ทั้งหมด ลักษณะของข้อผิดพลาดการแปลที่พบมากที่สุด คือ ด้านรูปแบบการใช้ภาษา คิดเป็นร้อยละ 11 รองลงมาใกล้เคียงกันตามลำดับ ได้แก่ ด้านคำศัพท์ ร้อยละ 5 ด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน ร้อยละ 4 และด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ ร้อยละ 3 ส่วนข้อผิดพลาดที่ปรากฏพบน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดด้านวากยสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 2 นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของข้อผิดพลาด ปรากฏว่าระดับข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ความผิดพลาดในระดับสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาเป็นความผิดพลาดในระดับเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 10 และความผิดพลาดในชั้นวิกฤต ปรากฏพบน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2 ของบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม บทบรรยายใต้ภาพยนตร์ฉบับแปลภาษาไทย สามารถใช้สื่อสารได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ความถูกต้องตามต้นฉบับยังเป็นที่ไปไม่ได้ อันเนื่องมาจากปัญหาการแปลข้ามวัฒนธรรมและข้อจำกัดของรูปแบบการนำเสนอภาพยนตร์

คำสำคัญ: ข้อผิดพลาดการแปล, บทบรรยายใต้ภาพยนตร์, ภาษาศาสตร์การแปล

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563

** นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: s.chotikaa@gmail.com

*** ศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาศาสตร์ คดิชนวิทยา ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: sunchalee@yahoo.com

**** อาจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาศาสตร์ คดิชนวิทยา ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, E-mail: ochin1965@gmail.com

English to Thai Translation Errors of Film Subtitles^{*}

Chotika Settanyakan^{**} Unchalee Wongwattana^{***} Orathai Chinakarapong^{****}

(Received: October 2, 2020; Revised: January 26, 2021; Accepted: February 11, 2021)

Abstract

This research aimed to analyze and present errors in translating movie subtitles from English originals to Thai translations. The subtitle samples were collected from the annual top films. The analysis was divided into two areas: error categories and error severity levels based on Translation Quality Assessment: TQA of Akbari and Segers (2017). The results showed that there appeared 25% of translation errors among all translated subtitles. The most frequent error category was stylistic errors (11%), followed by lexical errors (5%), hygienic errors (4%), and pragmatic errors (3%), respectively, whereas, the least frequent error category was syntax errors (2%). Besides, the analysis of error severity levels revealed that the major errors was the most frequent (13%) followed by the minor errors (10%) and the critical errors (2%), respectively. However, the translated subtitles can communicate effectively although the exactness of the original language is still impossible due to cross-cultural translation problems and limitations of film presentation styles.

Keywords: translation error, film subtitle, linguistic translation

^{*} Research Article form Thesis for the Doctor of Arts, Linguistics Program, Naresuan University, 2020

^{**} Student in Doctor of Arts Degree, Linguistics Program, Faculty of Humanities, Naresuan University, E-mail: s.chotikaa@gmail.com

^{***} Professor Dr., the Department of Linguistics, Folklore, Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Naresuan University, E-mail: sunchalee@yahoo.com

^{****} Lecturer Dr., the Department of Linguistics, Folklore, Philosophy and Religion, Faculty of Humanities, Naresuan University, E-mail: ochin1965@gmail.com

บทนำ

ในสังคมยุคดิจิทัลที่วิทยาการและการสื่อสารในทุกด้านก้าวรุดหน้าอย่างรวดเร็วเช่นทุกวันนี้ ความจำเป็นในการศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่มาจากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศจึงเพิ่มมากขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ในด้านความบันเทิง สื่อสารมวลชนต่างประเทศประเภทภาพยนตร์ จึงเป็นที่นิยมรับชมสำหรับคนไทยมากที่สุด อีกทั้งการเข้าถึงภาพยนตร์ต่างประเทศมีความสะดวกมากขึ้น (วิศรา ทองมาก, 2549) ด้วยเหตุนี้การแปลสื่อในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการทำหน้าที่เป็นเสมือนสื่อกลางที่เชื่อมโยง สังคมและวัฒนธรรมของคนต่างชาติต่างภาษาภายใน โลกดิจิทัลนี้เข้าไว้ด้วยกัน

ข้อดีของภาพยนตร์ต่างประเทศซึ่งนำไปสู่ความนิยมภาพยนตร์ต่างประเทศอย่างแพร่หลายใน ไทยนั้น ก็คือความสามารถเข้าถึงบรรยากาศ ภูมิประเทศ สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชาติอื่น ๆ โดยที่ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปถึงที่นั้นด้วยตนเอง แต่ข้อดีของภาพยนตร์ต่างประเทศก็คือ ความยากในการทำ ความเข้าใจภาษาพูดของตัวละครในบทภาพยนตร์ จึงมีการแปลบทภาพยนตร์ออกมาเป็นภาษาของผู้ชมใน แต่ละประเทศ ทั้งในรูปแบบการพากย์เสียงแทรกกลงไปในภาพยนตร์ (dubbing) และรูปแบบของบท บรรยายใต้ภาพยนตร์ (subtitle) (Armellino, 2008)

อย่างไรก็ตามมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการแปลตามมา กล่าวคือภาษาแปลอาจสื่อสารได้ไม่เท่าเทียม กับภาษาต้นฉบับ และทำให้ผู้ชมเข้าใจคลาดเคลื่อนและขาดอรรถรสหรือข้อมูลบางประการ จนถึงขั้นมี การให้คำจำกัดความคำว่า “ซับนรก” แทนบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ที่มีข้อผิดพลาด ประเด็นนี้ตรงกับคำ กล่าวของสิทธา พิณีภูวคณ (2542: 99) ที่ว่า “ผู้ชมภาพยนตร์สามารถจับผิดคำแปลได้จากการเปรียบเทียบ คำพูดของนักแสดงกับบทแปล กรณีนี้ผู้แปลไม่มีทางหนีรอดไปได้เลย” ดังเช่นจากกรณีตัวอย่างบทความ เรื่อง “The Hunger Games เกมสโง่ซับนรก” ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ซึ่งได้วิเคราะห์วิจารณ์ถึง ข้อผิดพลาดของการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเรื่อง The Hunger Games ตัวอย่างเช่น ภาษาต้นฉบับคือ Good flight? ภาษาแปลคือ บินดี? ซึ่งมีผู้ชมออกมาโพสต์ข้อความ วิพากษ์วิจารณ์ว่าผู้แปลแปลแบบรวบรัดเกินไป ทำให้เสียอรรถรส และเสนอความเห็นว่าจะแปลเป็น การเดินทางเรียบร้อยดีไหม? หรืออีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นข้อผิดพลาดของผู้แปลที่ไม่เข้าใจ วัฒนธรรมเจ้าของภาษา เช่น จากภาษาต้นฉบับว่า Break a leg ภาษาแปลคือ ขอให้ขาหักนะ ซึ่งความหมาย ที่ถูกต้องควรจะแปลว่า ขอให้ประสบความสำเร็จ (ผู้จัดการรายวัน, 2558)

นอกจากนี้ยังอภิปรายข้อจำกัดและเทคนิคของการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ซึ่งต่างจากการ แปลเนื้อหาประเภทอื่นไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยผู้เขียนบทความดังกล่าวได้สัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ ทางด้านภาพยนตร์และนักแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์มืออาชีพบางท่าน ซึ่งสรุปได้ความว่า การแปล

บทบรรยายได้ภาพยนตร์มีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ตัวอักษร การแปลให้ได้เนื้อหาใจความรวมไปถึงอรรถรสทั้งหมดในพื้นที่จำกัดนั้นจึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นผู้แปลจึงต้องใช้วิธีการปรับหรือลดทอนบทแปลในขั้นตอนสุดท้ายหลังจากการแปลเสร็จสิ้น เพื่อให้ผู้ชมสามารถอ่านได้ทันเวลา โดยเฉพาะภาพยนตร์ที่ฉายในโรงภาพยนตร์ ซึ่งหากอ่านไม่ทัน ผู้ชมจะไม่สามารถหยุดและย้อนกลับไปใหม่ได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้แปลในการแปลให้กระชับมากที่สุด โดยที่ไม่ต้องคำนึงถึงรายละเอียดให้มากนัก ด้วยเหตุนี้จึงสรุปว่าเป็นข้อผิดพลาดของผู้แปลไม่ได้ทั้งหมด หรือในบางกรณีอาจจะเป็นแค่ลูกเล่นหรือลีลาการเขียนเฉพาะตัวของผู้แปลเอง เช่น การแปลชื่อจัตุรัสแห่งหนึ่งในต่างประเทศว่า สนามหลวง เป็นต้น ซึ่งอาจเพื่อเป็นการดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมของไทย หรืออาจเป็นเพียงการเพิ่มสีสันให้เกิดอารมณ์ขันเท่านั้น ไม่ใช่ข้อผิดพลาดแต่อย่างใด (ผู้จัดการรายวัน, 2558)

ข้อจำกัดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ข้างต้นนี้ จึงอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดข้อผิดพลาดการแปลได้ และเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นจริง ผู้ชมภาพยนตร์จะสามารถสังเกตเห็นข้อผิดพลาดนั้นได้ง่าย โดยการเปรียบเทียบบทบรรยายกับเสียงพูดของนักแสดงและปริบทของภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “ซับนรก” เพราะฉะนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาว่า เมื่อสำรวจข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ในภาพยนตร์ยอคนิยมซึ่งมักแปลด้วยนักแปลมืออาชีพแล้ว จะพบปัญหาข้อผิดพลาดการแปลหรือไม่ และข้อผิดพลาดที่พบนั้นมีมากน้อยเพียงใด มีข้อผิดพลาดประเภทใดบ้าง และระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดอยู่ในระดับใด ยังคงมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้เป็นบทบรรยายได้ภาพยนตร์ภาษาไทยหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักแปลในการพัฒนาคุณภาพงานแปลบทบรรยายสื่อภาพและเสียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์ต่อไป

จุดมุ่งหมายของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยแบ่งเป็นประเด็นย่อยที่จะศึกษาได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประเภทของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ที่พบ
2. เพื่อประเมินระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ที่พบ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ใช้หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการแปล (Translation Quality Assessment: TQA) ของ Akbari and Segers (2017: 426-427) ซึ่งสังเคราะห์มาจากหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานแปลตามมาตรฐานของหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมทั้งผนวกเข้ากับแนวคิดแบบลัทธิข้อผิดพลาดการแปล (Error Typology) ของ Williams (2004) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์จากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นฉบับแปลภาษาไทย ดังต่อไปนี้

ประเภทของข้อผิดพลาด

1. ด้านคำศัพท์ (lexical) เช่น คำที่มีความหมายคล้ายกัน (faux amis) เลือกใช้คำผิด การแปลคำต่อคำ (calques) ความสอดคล้องของคำศัพท์ คำปรากฏร่วมกันที่ไม่เหมาะสม และคำที่ขัดกับอภิธานศัพท์เฉพาะ
 2. ด้านโครงสร้างไวยากรณ์ (syntax) เช่น ความสอดคล้องกันของประธานและกริยา คำบุพบท โครงสร้าง การแปลคำต่อคำ พจน์ การเว้นวรรค และความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ
 3. ด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic) เช่น โครงสร้างคล้าย (cloned structures) ความหมายในทางปฏิบัติ การตีความ ธรรมเนียมเฉพาะในชนิดของงานแปล และธรรมเนียมทางสังคมและวัฒนธรรม
 4. ด้านรูปแบบภาษา (stylistic) เช่น การใช้คำฟุ่มเฟือย (tautology) การใช้ถ้อยคำสำนวน (wording) ประโยคสั้น (short sentences) และระดับภาษา (register)
 5. ด้านความถูกต้องตามหลักภาษา (hygienic) เช่น การสะกดคำ เครื่องหมาย และสำเนียง การออกเสียง
- ### ระดับของความผิดพลาด

1. ความผิดพลาดเล็กน้อย (minor errors) เช่น การใช้เครื่องหมาย และการสะกดคำ เป็นต้น
2. ความผิดพลาดสำคัญ (major errors) เช่น ความเข้าใจความหมายในภาษาต้นฉบับผิด การใช้วลี และสำนวนภาษาที่ไม่ตรงกับความหมายในภาษาฉบับแปล และโครงสร้างที่ไม่เป็นที่ยอมรับ
3. ความผิดพลาดขั้นวิกฤต (critical errors) เช่น การแปลผิดพลาดที่มีผลให้ทั้งสองภาษาไม่ตรงกัน ในระดับ โครงสร้างประโยคหลัก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบรรยายใต้ภาพยนตร์ (film subtitles) หมายถึง ข้อความบรรยายภาพยนตร์ขณะที่กำลังฉาย ซึ่งปรากฏด้านล่างเฟรมภาพยนตร์ โดยจะเปลี่ยนไปตามคำพูดของตัวละครและคำบรรยายฉาก
2. ภาษาต้นฉบับ หมายถึง ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาเดิมของบทบรรยายใต้ภาพยนตร์
3. ภาษาฉบับแปล หมายถึง ภาษาไทยที่แปลจากบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ
4. คู่เทียบแปล หมายถึง คู่แปลภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ที่มีความหมายตรงกันตาม พจนานุกรม หรือความหมายตรงรูปคำตามหลักอรรถศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ คู่แปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาอังกฤษยอดนิยมสูงสุด 100 อันดับแรก ที่เข้าฉายในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2560 (Box Office Mojo, 2018)
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ คู่แปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ยอดนิยมสูงสุด 100 อันดับแรก ที่เข้าฉายในประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2560 สุ่มเลือก 1,200 คู่แปล จากภาพยนตร์ 4 กลุ่มแนว ซึ่งมีความแตกต่างกันและ

ครอบคลุมแนวภาพยนตร์ทุกประเภท ตามแนวทางการจัดกลุ่มแนวภาพยนตร์ที่เสนอไว้โดย Nelmes (2012: 194) และ Dirks (2017) ได้แก่ 1) กลุ่มภาพยนตร์เน้นรูปแบบการนำเสนอ เช่น ภาพยนตร์แนวต่อสู้ (action) ภาพยนตร์แนวผจญภัย (adventure) และภาพยนตร์แนวเพลง (musical) 2) กลุ่มภาพยนตร์เน้นการสนองตอบตามเจตนา เช่น ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ (horror) ภาพยนตร์แนวระทึกขวัญ (thriller) และ ภาพยนตร์แนวตลก (comedy) 3) กลุ่มภาพยนตร์เน้นเนื้อหาสาระ เช่น ภาพยนตร์แนววิทยาศาสตร์ (science fiction) ภาพยนตร์แนวชีวิต (drama) ภาพยนตร์แนวรัก (romantic) ภาพยนตร์แนวอาชญากรรม (crime) และภาพยนตร์แนวชีวประวัติ (biopic) และ 4) กลุ่มภาพยนตร์เน้นผู้ชมเป้าหมาย เช่น ภาพยนตร์แนวแฟนตาซี (fantasy) และภาพยนตร์แนวแอนิเมชัน (animation) โดยมีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างคู่แปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ที่สุ่มเลือกแบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ กลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลด้านปริมาณและด้านเนื้อหา ดังนี้

2.1 วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างข้อมูลด้านปริมาณ

เนื่องจากภาพยนตร์ยอดนิยม 100 อันดับแรกประจำปี พ.ศ. 2560 มีบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ เรื่องละประมาณ 1,000 - 2,000 บทต่อเรื่อง หรือรวมเป็นข้อมูลที่เป็นบทบรรยายใต้ภาพยนตร์เฉลี่ย ประมาณ 100,000 - 200,000 บท ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างคู่แปล โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และความคลาดเคลื่อนที่ 3% ตามตารางของ Yamane (1967) ที่ระบุว่าประชากรที่มีจำนวนมากว่า 100,000 ขึ้นไป จำนวนกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 1,111 จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1,200 คู่แปล ภายใน 4 กลุ่มแนว แบ่งเป็นกลุ่มแนวละ 300 ตัวอย่างคู่แปล

2.2 วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างข้อมูลด้านเนื้อหา

เพื่อให้ได้เรื่องภาพยนตร์ที่เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มแนวภาพยนตร์ และเหมาะสมกับขนาด ข้อมูลขั้นต่ำที่กำหนดไว้ 1,200 คู่แปล หรือ 300 คู่แปลต่อ 1 กลุ่มแนวภาพยนตร์ จึงคัดเลือกเรื่องภาพยนตร์ กลุ่มแนวละ 3 เรื่อง จาก 4 กลุ่มแนวภาพยนตร์ รวมได้กลุ่มตัวอย่างภาพยนตร์ทั้งหมด 12 เรื่อง โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ธีร วุฒิ เอกะกุล, 2542: 11) ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเลือกเรื่องภาพยนตร์ดังต่อไปนี้

- 1) ภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมีอันดับความนิยมใน Box Office สูงที่สุดในกลุ่มเดียวกัน
- 2) ภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมีแนวภาพยนตร์ที่แตกต่างจากภาพยนตร์ในกลุ่มเดียวกัน
- 3) ภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมีลักษณะเด่นตรงตามเกณฑ์การจัดกลุ่มภาพยนตร์ที่กำหนด
- 4) ภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องมีบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ที่ตรงกับคำพูดของนักแสดง
- 5) บทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาไทยบอกแหล่งที่มาของผู้แปลที่เชื่อถือได้

เพื่อให้ได้ข้อมูลกระจายไปยังทุกกลุ่มแนวภาพยนตร์ จึงสุ่มเลือกตัวอย่างคู่แปลบทบรรยายได้ ภาพยนตร์เรื่องละ 100 คู่แปลเท่า ๆ กัน จากตอนใดตอนหนึ่งของภาพยนตร์ที่คัดเลือกไว้เพื่อเป็นตัวแทน ของแต่ละกลุ่มแนว กลุ่มแนวละ 3 เรื่อง รวมเป็น 300 คู่แปลต่อ 1 กลุ่มแนว เมื่อรวมทั้งหมด 4 กลุ่มแนว ภาพยนตร์ จะได้ตัวอย่างบทบรรยายได้ภาพยนตร์ทั้งหมด 1,200 คู่แปล จากภาพยนตร์ทั้งหมด 12 เรื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่เป็นตาราง เพื่อใช้เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแยกข้อมูลตาม ประเด็นหลักที่จะศึกษา ดังตัวอย่างตาราง 1

ตาราง 1 ตัวอย่างตารางเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ที่	บทบรรยายได้ภาพยนตร์		ประเภทข้อผิดพลาด	ระดับข้อผิดพลาด
	คำ/วลี/ประโยค ภาษาต้นฉบับ	บทแปล ภาษาฉบับแปล		
1	Good. <u>And guess what?</u> I got in a fight.	ก็ค๊ะ ไปมีเรื่องมา ด้วย	ด้านรูปแบบการใช้ภาษา	ระดับสำคัญ
2	I've been a bad boy!	<u>โทษที่เค้าเป็น</u> แบบคบอย!	ด้านรูปแบบการใช้ภาษา ด้านความถูกต้องตาม หลักการเขียน	ระดับเล็กน้อย ระดับเล็กน้อย
3	After that?	โดนขนาดนั้นแล้วนะ	ด้านคำศัพท์ ด้านวากยสัมพันธ์ ด้านวจนปฏิบัติศาสตร์	ระดับสำคัญ ชั้นวิกฤต ชั้นวิกฤต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ค้นหาไฟล์บทบรรยายได้ภาพยนตร์ต้นฉบับภาษาอังกฤษ และฉบับแปลภาษาไทยในเว็บไซต์สาธารณะ
2. คูภาพยนตร์ทั้งเรื่องอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งที่มีเสียงพากย์ภาษาอังกฤษและภาษาไทย พร้อมกับตรวจสอบความสอดคล้องกัน ระหว่างเสียงพูดของนักแสดงและบทบรรยายได้ภาพยนตร์ที่รวบรวมได้

3. บันทึกบทบรรยายได้ภาพยนตร์แต่ละรายการลงในตารางช่องบทบรรยายได้ภาพยนตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประเภทของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ (Akbari and Segers, 2017) แล้วจึงบันทึกลงตาราง

2. ประเมินระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ (Akbari and Segers, 2017) แล้วจึงบันทึกลงตาราง
3. นำผลการวิเคราะห์ข้างต้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
4. หาอัตราส่วนประเภทของข้อผิดพลาดการแปลและระดับความสำคัญของข้อผิดพลาด การแปล ดังที่มีระบุในตารางจัดเก็บข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและแสดงผลเป็นค่าร้อยละ
5. นำเสนอข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ที่พบทั้งหมดเรียงตามความถี่ที่ปรากฏ พบมากที่สุดถึงน้อยที่สุด พร้อมทั้งสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลคู่แปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดการแปล สามารถแบ่งผลการวิเคราะห์ห่ออกเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ประเภทของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

พบข้อผิดพลาดการแปลทั้งหมด 5 ประเภท โดยมีค่าร้อยละและความถี่ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ความถี่การปรากฏของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

ลำดับที่	ประเภทของข้อผิดพลาดการแปล	จำนวน ข้อผิดพลาด	ร้อยละของ ข้อผิดพลาด	ร้อยละของ บทแปลทั้งหมด
1	ด้านรูปแบบการใช้ภาษา	127	43	11
2	ด้านคำศัพท์	57	19	5
3	ด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน	53	18	4
4	ด้านวจนปฏิบัติศาสตร์	41	14	3
5	ด้านวากยสัมพันธ์	19	6	2
	รวม	297	100	25

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบข้อผิดพลาดที่ปรากฏพบ 297 แห่ง กับกลุ่มตัวอย่างบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ทั้งหมด 1,200 บท ถือว่าเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หรือคิดเป็นข้อผิดพลาดร้อยละ 25 ของบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ทั้งหมด โดยลักษณะของข้อผิดพลาดที่ปรากฏพบนั้น ส่วนใหญ่เป็นข้อผิดพลาดด้านรูปแบบการใช้ภาษา คิดเป็นร้อยละ 11 ของบทแปลทั้งหมด หรือรองลงมาใกล้เคียงกันตามลำดับ ได้แก่ ด้านคำศัพท์ (ร้อยละ 5) ด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน (ร้อยละ 4) และด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ (ร้อยละ 3) ข้อผิดพลาดที่ปรากฏพบน้อยที่สุด คือ ข้อผิดพลาดด้านวากยสัมพันธ์ (ร้อยละ 2)

1. ข้อผิดพลาดด้านรูปแบบการใช้ภาษา (stylistic errors) ข้อผิดพลาดด้านรูปแบบการใช้ภาษาในการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ คือ การใช้ความยาวของบทแปล หรือปริมาณของคำแปลที่ไม่สัมพันธ์กับความหมายของต้นฉบับ ข้อผิดพลาดทางด้านนี้ จึงปรากฏพบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43 ของข้อผิดพลาดทุกประเภท เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันของภาษาคู่แปล อีกทั้งพื้นที่ของบทบรรยายได้ภาพยนตร์ยังถูกจำกัดบนหน้าจออีกด้วย โดยปรากฏพบข้อผิดพลาดด้านรูปแบบการใช้ภาษา 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 การแปลสั้นกว่าต้นฉบับ

บทแปลถูกตัดเนื้อความส่วนที่สำคัญออกไป เพื่อให้สั้นกระชับขึ้น แต่เป็นเหตุให้สูญเสียข้อมูลบางส่วนและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ส่งผลให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายตามเจตนาที่แท้จริงของต้นฉบับ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (1)

(1) *I don't know. People talk.* แปลเป็น 'ก็คนเขาพูดกัน'

1.2 การแปลยาวกว่าต้นฉบับ

บางกรณียังพบว่าผู้แปลใช้วิธีเพิ่มเติมข้อมูลและถ้อยคำที่ฟุ่มเฟือยหรือซ้ำซ้อนเกินกว่าต้นฉบับโดยไม่จำเป็น แทนที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจโดยละเอียดมากขึ้น แต่ตรงกันข้าม กลับทำให้ผู้อ่านเสียเวลาในการอ่าน และอาจอ่านไม่ทันเวลาเปลี่ยนหน้าจอ หรือยิ่งไปกว่านั้น อาจสร้างความสับสนให้กับผู้อ่านอีกด้วย ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (2)

(2) *Have a look at this situation...* แปลเป็น 'ดูสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นนี่สิ'

1.3 การแปลรักษาความยาวเท่าต้นฉบับ

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แปลพยายามรักษาจำนวนคำ หรือความยาวของบทแปลให้เท่ากับต้นฉบับโดยการแปลตรงตัว จนกระทั่งภาษาฉบับแปลไม่เป็นธรรมชาติ สื่อสารความหมายตามเจตนาต้นฉบับได้ไม่ครบถ้วน และอาจส่งผลให้ผู้อ่านตีความผิดพลาดอีกด้วย ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (3)

(3) *Real food?* แปลเป็น 'อาหารจริง?'

ตัวอย่าง (3) ต้นฉบับมีเจตนาถาม ควรแปลว่า อาหารจริงหรือ จึงจะเป็นธรรมชาติกว่า

2. ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ (lexical errors) ข้อผิดพลาดทางด้านคำศัพท์ คือ การแปลโดยใช้คำศัพท์ที่มีความหมายไม่ตรงกับภาษาต้นฉบับ และไม่เหมาะสมกับบริบทของภาพยนตร์ จนถึงขั้นอาจเป็นสาเหตุให้ผู้อ่านตีความผิดพลาดไปจากต้นฉบับได้ ดังรายละเอียดและตัวอย่างคู่แปลต่อไปนี้

2.1 การใช้คำผิดความหมาย

บทแปลใช้คำศัพท์ที่มีความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับ และไม่ตรงตามบริบทของภาพยนตร์ด้วย ทั้งที่ผู้แปลสามารถแปลตามต้นฉบับได้โดยไม่ขัดกับวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากเจตนาของต้นฉบับได้ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (4)

(4) *Nobody open the fucking...* แปลเป็น ‘ใครก็ได้เปิดประตู!’

2.2 การเลือกใช้คำที่มีความหมายไม่เหมาะสมกับบริบท

พบการแปลโดยการเลือกใช้คำภาษาฉบับแปลที่มีความหมายไม่เหมาะสมกับบริบท ซึ่งกรณีนี้อาจทำให้ผู้อ่านตีความผิดพลาดได้ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (5)

(5) *Seal the lab.* แปลเป็น ‘ปิดห้องแล็บ’

ตัวอย่าง (5) นี้ *seal* มีความหมายตรงกับคำว่า ปิดผนึก หรือ ปิดให้มิดชิด ผู้แปลอาจแปลว่า ปิดเพื่อความกระชับของบทแปล แต่กลับทำให้ผู้อ่านตีความว่าเป็นการปิดประตูห้องแล็บปกติ

2.3 การแปลต้นฉบับประกอบทำนองเพลงผิดความหมาย

พบการแปลต้นฉบับประกอบทำนองเพลงที่มีความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับ และไม่ตรงตามบริบทของภาพยนตร์ด้วย เนื่องจากผู้แปลต้องการให้เหมาะสมกับทำนองเพลงเท่านั้น ไม่ต้องการเน้นความหมาย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของต้นฉบับได้ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (6)

(6) *♪ Who knows where it will lead us? ♪* แปลเป็น ‘แสนกว้างไกลในทุกหนแห่ง’

3. ข้อผิดพลาดด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน (hygienic errors) ความผิดพลาดทางการเขียนนี้ สามารถเกิดขึ้นได้ในขั้นตอนการเขียน หรือการพิมพ์เป็นภาษาฉบับแปล โดยปรากฏพบความผิดพลาดได้ในหลายลักษณะ เช่น การสะกดคำ การใส่วรรณยุกต์ การใช้เครื่องหมาย หรือการเขียนตกหล่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ส่งผลเสียในการตีความบทแปลมากนัก เพราะผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ไม่ยากว่า ผู้แปลมีเจตนาต้องการกล่าวถึงสิ่งใด ความผิดพลาดด้านความถูกต้องตามหลักการเขียนปรากฏพบดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การสะกดคำผิด ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (7)

(7) *Don't you know, little fool* แปลเป็น ‘เธอไม่รู้หรือ คนโง่’

3.2 การใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ผิด ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (8)

(8) *Looking hot today.* แปลเป็น ‘สวยเรีคนะจ๊ะ วันนี้’

3.3 การสะกดคำผิดเพื่อเลียนเสียงพูด ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (9)

(9) *Huh! It's called acting, hoser.* แปลเป็น ‘เค้าเรียกแอ็คติ้ง เจ้าเบ๊อก’

3.4 การใช้แสดงที่เขียนผิดไปจากพจนานุกรม ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (10)

(10) *You guys are so cute.* แปลเป็น ‘พวกนายนี้น่ารักจุง’

3.5 การใช้เครื่องหมายผิด ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (11)

(11) *David. It's Kat.* แปลเป็น ‘เดวิด? นี่แคท’

4. ข้อผิดพลาดด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ (pragmatic error) พบข้อผิดพลาดด้านวจนปฏิบัติศาสตร์ ที่ทำให้ความหมายสื่อสารหรือเจตนาของต้นฉบับเปลี่ยนแปลงไป จนถึงขั้นทำให้ผู้อ่านเข้าใจเจตนาของต้นฉบับผิดพลาด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การสูญเสียเจตนาแฝงต้นฉบับ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (12) – (13)

(12) *What on earth are you doing?* แปลเป็น ‘นั่นเธอ...ทำอะไรนะ?’

ตัวอย่าง (12) ปรากฏสำนวน *on earth* ซึ่งไม่สามารถแปลตรงตัวว่า *บนโลก* ได้ ผู้แปลจึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่แปลสำนวนนี้ บทแปลจึงขาดการสื่อสารความรู้สึกหงุดหงิดของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง

(13) *Son of a Betamax!* แปลเป็น ‘ต้องจีระลอจรี!’

ตัวอย่าง (13) ผู้แปลใช้ชีวิตแต่งบทแปลขึ้นใหม่ จากเดิมต้นฉบับที่มีเจตนาด่าคล้ายกับสำนวน *son of a bitch* แต่สอดแทรกอารมณ์ขันตามลักษณะนิสัยของตัวละครและยุคปี 1960 ในภาพยนตร์ ซึ่งในขณะนั้นนิยมฟังเพลงจากเทปคาสเซ็ทชื่อ Betamax จึงดัดแปลงเป็นคำด่าว่า *Son of a Betamax!* ให้มีเจตนาด่าแบบติดตลก แต่ผู้แปลอาจไม่เข้าใจเจตนาต้นฉบับหรืออาจไม่สามารถแปลเป็นภาษาฉบับแปลได้ อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ไม่ตรงกัน จึงเลือกที่จะแต่งบทแปลขึ้นใหม่เป็น *ต้องจีระลอจรี!* เพื่อให้มีอารมณ์ขัน แต่กลับไม่หลงเหลือเจตนาด่าอยู่เลย

4.2 การตีความเจตนาต้นฉบับผิดพลาด ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (14)

(14) *I can't say the same.* แปลเป็น ‘ฉันพูดแบบเดียวกันกับคุณไม่ได้’

ต้นฉบับตัวอย่าง (14) ผู้พูดมีเจตนาบอกกับผู้ฟังว่า ไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่ผู้ฟังได้กล่าวไป ดังนั้นการเทียบคู่แปลโดยตรงว่า *ฉันพูดแบบเดียวกันกับคุณไม่ได้* จึงไม่ตรงตามเจตนาต้นฉบับ เพราะผู้พูดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังพูดแบบเดียวกัน

4.3 การแปลวจนกรรมตรงเป็นวจนกรรมอ้อม พบการแปลการแปลวจนกรรมตรงเป็นวจนกรรมอ้อม หรือการแปลให้เจตนาต้นฉบับที่ชัดเจนกลายเป็นเจตนาที่ไม่ชัดเจนในภาษาฉบับแปล ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้อ่านตีความยากหรือตีความผิดพลาดได้ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (15)

(15) *You lied to me! Oh, you're one to talk.* แปลเป็น ‘เธอโกหกฉัน แหม คุณกล้าว่าคนอื่น’

ต้นฉบับตัวอย่าง (15) ผู้พูดมีเจตนาต่อว่าผู้ฟัง ว่าเป็นคนที่พูด โทกหก แต่กลับแปลว่า *หมกมุ่นว่าคนอื่น* ซึ่งกลายเป็นการตำหนิต่างอ้อมแทน

5. ข้อผิดพลาดด้านวากยสัมพันธ์ (syntax error) ปกติข้อผิดพลาดด้านวากยสัมพันธ์ หรือ โครงสร้างไวยากรณ์มักเกิดจากการเรียงคำไม่ตรงตามกฎโครงสร้างของภาษา แต่เนื่องจากการเรียงคำผิดจะ ส่งผลต่อการสื่อสารภาษาอย่างเด่นชัด จนถึงขั้นไม่สามารถสื่อสารได้ ด้วยเหตุนี้ ในการแปล ผู้แปลมืออาชีพ จึงตระหนักถึงข้อผิดพลาดดังกล่าวนี้เป็นอย่างดี ข้อผิดพลาดในด้านนี้จึงปรากฏพบในจำนวนที่น้อยที่สุด แต่ อย่างไรก็ตาม ข้อผิดพลาดทางด้านวากยสัมพันธ์ก็ยังมีปรากฏให้เห็น ดังรายละเอียดและตัวอย่างต่อไปนี้

5.1 ประเภทของโครงสร้างภาษาฉบับแปลต่างจากภาษาต้นฉบับ

พบประเภทของ โครงสร้างภาษาฉบับแปล ต่างจากประเภท โครงสร้างภาษาต้นฉบับ จนกระทั่งการตีความเจตนาต้นฉบับผิดเพี้ยนไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อผิดพลาดทางด้านวากยสัมพันธ์ สามารถส่งผลต่อเจตนาการสื่อสารในทางวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ดังเช่นตัวอย่างกลุ่มแปล (16)

(16) *So you had to rewrite all the code?* แปลเป็น ‘*นายต้องเขียน โค้ดใหม่หมด*’

ตัวอย่าง (16) ต้นฉบับเป็นประโยคคำถามและมีเจตนาถามเพื่อความแน่ใจ ถึงแม้ว่าการเรียงคำจะ เหมือนกับประโยคปกติ แต่ผู้แปลกลับเทียบกลุ่มเป็นประโยคปกติที่มีเจตนาบอกเล่า แทนการแปลเป็น ประโยคคำถาม เช่น *นายต้องเขียน โค้ดใหม่หมดเลยหรือ* เป็นต้น จึงทำให้เจตนาเปลี่ยนไป

5.2 โครงสร้างไม่เป็นธรรมชาติในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล

ปกติการแปลโดยใช้โครงสร้างที่ตรงกับภาษาต้นฉบับมักเป็นการแปลในอุดมคติ เนื่องจาก ส่วนใหญ่มักประกอบด้วยความหมายและเจตนาที่ตรงกัน แต่ในบางกรณี การแปลโดยใช้ประโยค เลียนแบบต้นฉบับอาจไม่เป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปล และผู้อ่านภาษาฉบับแปลอาจตีความยาก หรือ ยิ่งไปกว่านั้น อาจไม่เข้าใจบทแปลได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง (17)

(17) *I go home, and all I see is that Georgie isn't there.*

แปลเป็น ‘*ฉันกลับบ้าน ทั้งหมดที่ฉันเห็นคือ ไม่มีจอร์จอยู่ที่นี่*’

จากลักษณะข้อผิดพลาดข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น อาจไม่ถือเป็นข้อบกพร่อง ร้ายแรงเสียทั้งหมด และด้วยเหตุนี้ ในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการแปลจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึง ระดับความสำคัญของความผิดพลาดว่าอยู่ในระดับมากหรือน้อยเพียงใด และเหมาะสมจะนำมาใช้เป็นบท บรรยายได้ภาพยนตร์ได้หรือไม่ ดังรายละเอียดและตัวอย่างของข้อผิดพลาดแต่ละระดับ ดังต่อไปนี้

ผลการประเมินระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปล

ระดับความสำคัญของข้อผิดพลาด แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยแสดงตามความถี่ที่พบในตาราง 3

ตาราง 3 ความถี่ของระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

ลำดับที่	ระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปล	จำนวนข้อผิดพลาด	ร้อยละของระดับข้อผิดพลาด	ร้อยละของบทแปลทั้งหมด
1.	ความผิดพลาดสำคัญ	162	54	13
2.	ความผิดพลาดเล็กน้อย	115	39	10
3.	ความผิดพลาดขั้นวิกฤต	20	7	2
	รวม	297	100	25

จากตาราง 3 พบว่า มีข้อผิดพลาดจำนวน 25 ของบทแปลทั้งหมด ส่วนมากเป็นความผิดพลาดในระดับสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 13 รองลงมาเป็นความผิดพลาดในระดับเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 10 และความผิดพลาดในขั้นวิกฤต ปรากฏพบน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2 ดังคำอธิบายวิธีการพิจารณาจำแนกและตัวอย่างคู่แปลที่ปรากฏพบต่อไปนี้

1. ข้อผิดพลาดเล็กน้อย (minor errors) คือ ข้อบกพร่องที่ปรากฏในภาษาฉบับแปลโดยไม่ส่งผลต่อการรับรู้ความหมายของผู้อ่าน หรือผู้อ่านสามารถตีความได้ตรงกับต้นฉบับ เช่น ตัวอย่างคู่แปล (18) – (19)

(18) *Sorry. My bad.* แปลเป็น ‘เปิดผิด ขอ ได้ดี’

ตัวอย่าง (18) คำแปล ขอ ได้ดี ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่ามาจากคำที่ถูกต้องว่า ขอโทษ ซึ่งผู้แปลตั้งใจสะกดคำผิด เพื่อเลียนแบบเสียงพูดและสอดแทรกอารมณ์ขัน

(19) *You're gonna be in Paris. Good jazz there.* แปลเป็น ‘คุณ ไปอยู่ปารีส มีแจ๊สดี ๆ ให้ฟัง’

ตัวอย่าง (19) แสดงการไม่แปลคำต้นฉบับและการเพิ่มคำแปลเกินกว่าต้นฉบับ เพื่อความเป็นธรรมชาติของบทแปล ซึ่งไม่ส่งผลต่อความหมาย เพียงแต่ไม่ตรงตามต้นฉบับเท่านั้น

2. ข้อผิดพลาดสำคัญ (major errors)

ข้อผิดพลาดในระดับสำคัญ คือ ข้อบกพร่องที่เกิดการแปลความหมายไม่สมบูรณ์เทียบเท่าตามต้นฉบับ ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของต้นฉบับไม่ครบถ้วนหรือคลาดเคลื่อน แต่ไม่ถึงขั้นทำให้ผู้อ่านเข้าใจเจตนาต้นฉบับผิด ดังตัวอย่างคู่แปลต่อไปนี้ ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (20) – (21)

(20) *I do have other family, but...* แปลเป็น ‘ผมมีญาติคนอื่นแต่...’

(21) *Where the fuck were her legs?* แปลเป็น ‘แล้วขาเธอไปไหน?’

ตัวอย่าง (20) และ (21) แสดงการแปลไม่สมบูรณ์ ดังต่อไปนี้ ตัวอย่าง (20) ผู้แปลไม่สามารถแปลคำว่า *do* ที่มีความหมายเน้นย้ำกริยาได้ เพราะไม่มีในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล หากใช้คู่เทียบแปลว่า *ทำ* ก็จะไม่มีความหมาย และหากใช้วิธีการเพิ่มคำอื่นที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาอธิบายเพิ่มเติม ก็อาจจะทำให้บทแปลยาวเกินกว่าพื้นที่หน้าจอได้ คล้ายกับตัวอย่าง (21) ที่ผู้แปลไม่สามารถแปลคำว่า *the fuck* ซึ่งแสดง

อารมณ์รุนแรงของผู้พูด เนื่องจากเป็นคำสบถที่อาจหยาบคายเกินกว่าที่ผู้อ่านจะรับได้ ซึ่งลักษณะนี้ถือเป็นข้อผิดพลาดระดับสำคัญ เนื่องจากบทแปลมีความหมายไม่สมบูรณ์ตามต้นฉบับ ผู้อ่านเข้าใจความหมายไม่ครบถ้วน แต่ยังไม่ถึงขั้นเข้าใจความหมายโดยรวมผิด

3. ข้อผิดพลาดขั้นวิกฤต (critical errors)

ข้อผิดพลาดขั้นวิกฤต คือ ความผิดพลาดในการแปลที่มีผลต่อความหมายสำคัญ โดยเฉพาะเจตนาของต้นฉบับ จนกระทั่งอาจนำไปสู่การตีความเจตนาผิดไปจากต้นฉบับโดยสิ้นเชิง ดังเช่นตัวอย่างคู่แปล (22) – (23)

(22) *I hope you're not disappointed. I know.* แปลเป็น 'เดี๋ยวคุณจะมีผิดหวัง ผมดูออก'

ตัวอย่าง (22) แสดงการเปลี่ยนโครงสร้างประโยคจากประโยคปฏิเสธภาษาต้นฉบับ เป็นประโยคบอกเล่าในภาษาฉบับแปล ทำให้จากเดิมมีเจตนาให้กำลังใจกลายเป็นเจตนาสบประมาทแทน

(23) *You mean to tell me that you've had a woman.* แปลเป็น 'นั่นก็แปลว่านายมีความเป็นหญิง'

ตัวอย่าง (23) ก็เสี่ยงต่อการเข้าใจเจตนาผิดเช่นเดียวกัน เนื่องจากในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล มีความเป็นหญิง หมายถึง มีบุคลิกและรสนิยมเหมือนผู้หญิง แต่เจตนาของต้นฉบับ คือ มีดวงจิตของผู้หญิงคนหนึ่งอยู่ในร่างกาย ซึ่งความหมายต่างกันโดยสิ้นเชิง

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

การวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ตามกรอบแนวคิดของ Akbari and Segers (2017) งานวิจัยนี้พบข้อผิดพลาดทางด้านรูปแบบการใช้ภาษามากที่สุด กล่าวคือ มีการแปลโดยใช้ภาษาฉบับแปลที่สั้นกว่าและยาวกว่าต้นฉบับ เนื่องจากผู้แปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ให้ความสำคัญกับรูปแบบความยาวและปริมาณของข้อมูลมากกว่าสิ่งอื่น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อจำกัดด้านพื้นที่บนหน้าจอภาพยนตร์และด้านเวลาการเปลี่ยนหน้าจอภาพยนตร์

ข้อผิดพลาดที่พบทั้งหมดนี้ ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้แปลล้มเหลวในการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์แต่อย่างใด ตรงกันข้าม กลับแสดงให้เห็นความจำเป็นต้องฝ่าฝืนกฎของผู้แปล กล่าวคือ ผู้แปลอาจตระหนักดีว่าการแปลที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรเป็นการใช้คู่เทียบแปล เพื่อให้ภาษาฉบับแปลเหมือนหรือใกล้เคียงกับภาษาต้นฉบับมากที่สุด หากแต่การแปลนั้นมีข้อจำกัดเข้ามาเกี่ยวข้องกับ ผู้แปลก็จำเป็นต้องฝ่าฝืนกฎในข้อนี้ โดยการแปลเสียงจนกระทั่งนำไปสู่ข้อผิดพลาดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อรักษาความหมายในระดับการสื่อสารของบทแปลภายใต้ข้อจำกัดทางด้านรูปแบบนี้ไว้ให้ได้ เพราะนักแปลมีอาชีพมองว่า สิ่งสำคัญที่สุดในการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ นอกจากรูปแบบแล้ว รองลงมาก็คือความหมายสื่อสาร

ที่ส่งผ่านไปยังผู้อ่านภาษาฉบับแปล นอกจากข้อผิดพลาดที่ผู้แปลไม่มีเจตนาให้เกิดขึ้น เช่น การสะกดคำผิด ในข้อผิดพลาดด้านความถูกต้องตามหลักการเขียน เป็นต้น ข้อผิดพลาดในการแปลอาจเป็นสิ่งที่ผู้แปลตั้งใจให้เกิดขึ้นก็เป็นได้ เพื่อความจำเป็นหรือวัตถุประสงค์สำคัญบางประการ ดังนั้นจึงสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของผู้แปล ที่จำเป็นต้องแปลผิดพลาดไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อจำกัดพื้นที่และเวลาบนหน้าจอภาพยนตร์
2. เพื่อความชัดเจนและความเป็นธรรมชาติของภาษาฉบับแปล
3. เพื่อต้องการให้เกิดอรรถรสความบันเทิง
4. เพื่อต้องการเลียนเสียงพูดตามธรรมชาติของภาษาฉบับแปล
5. เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่สุภาพของคำสบถภาษาต้นฉบับ
6. เพื่อหลีกเลี่ยงภาษาต้นฉบับที่ไม่มีความเกี่ยวข้องในวัฒนธรรมภาษาฉบับแปล

ตามผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์นั้น มิได้ส่งผลกระทบต่อในทางลบเสมอไป เนื่องจากข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นหลายประการมีสาเหตุมาจากความต้องการแก้ไขปัญหาการแปลของผู้แปลเอง และยังสามารถส่งผลดีต่อผู้อ่านบทแปลอีกด้วย ถึงแม้ว่าบทแปลนั้นอาจจะไม่ใช่คู่เทียบแปลและไม่เทียบเท่าต้นฉบับโดยสมบูรณ์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้ จึงได้มีการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นด้วยว่า ส่งผลเสียเล็กน้อยเพียงใดต่อการตีความของผู้อ่าน เพื่อประเมินว่าข้อผิดพลาดเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาไทยได้หรือไม่ ซึ่งสรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ระดับความสำคัญของข้อผิดพลาดการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์

ข้อผิดพลาดส่วนมากเป็นข้อผิดพลาดระดับสำคัญ หรือข้อผิดพลาดที่มีผลต่อความหมายและการตีความของผู้อ่านบางส่วน รองลงมาคือความผิดพลาดขั้นเล็กน้อย ซึ่งไม่มีผลต่อความหมาย และระดับข้อผิดพลาดที่ปรากฏพบน้อยที่สุด คือ ความผิดพลาดขั้นวิกฤต ซึ่งมีผลต่อความหมายสำคัญ เสี่ยงต่อการเข้าใจเจตนาของต้นฉบับผิดพลาด

ถึงแม้ว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่จะเป็นข้อผิดพลาดระดับสำคัญ แต่ยังไม่ถึงขั้นกระทบกับความหมายโดยรวม และความถี่ที่เกิดขึ้นนั้นมีเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบรรยายใต้ภาพยนตร์ภาษาไทยที่แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษนั้น สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ความถูกต้องแม่นยำตามต้นฉบับยังเป็นไปไม่ได้ อันเนื่องมาจากปัญหาการแปลข้ามภาษาข้ามวัฒนธรรม อีกทั้งอุปสรรคจากข้อจำกัดของรูปแบบการนำเสนอภาพยนตร์

ข้อเสนอแนะ

1. การแปลโดยการคำนึงถึงความถูกต้องอยู่เสมอจึงอาจไม่ใช่วิธีการแปลบทบรรยายได้ภาพยนตร์ที่คิ๊นั๊ก ผู้แปลสามารถแปลได้อย่างอิสระตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพียงแต่ต้องคอยควบคุมให้อยู่ภายใต้กรอบของบริบทภาพยนตร์ เพราะภาพยนตร์มีทั้งภาพและเสียงประกอบ ไม่ต้องถูกตีกรอบอย่างเคร่งครัดด้วยความถูกต้องแม่นยำตามต้นฉบับเหมือนกับการแปลงานเขียนปกติ

2. งานวิจัยในอนาคตควรมีการเก็บข้อมูลคู่แปลบทภาพยนตร์โดยนักแปลมืออาชีพ และจัดทำเป็นคลังข้อมูล (corpus) เพื่อให้ผู้แปลทั่วไปสามารถยึดถือเป็นตัวอย่างในการแปลภาษาพูดต่อไป อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดการแปลที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวิฑู เอกะกุล. (2542). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: คณะครู ศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ผู้จัดการรายวัน. (2558, 27 พฤศจิกายน). *The Hunger Games เกมไล่จับฯ นรก*. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.manager.co.th/daily/viewnews.aspx?NewsID=9580000131391>.
- วิศรา ทองมาก. (2549). *พฤติกรรมชมภาพยนตร์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สิทธา พินิจภูวดล. (2542). *คู่มือนักแปลมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กส์ จำกัด.
- Akbari, Alireza and Segers, Winibert. (2017). Evaluation of translation through the proposal of error typology: An explanatory attempt. *Lebende Sprachen*, 62(2): 408-430.
- Armellino, Elisa. (2008). Translating culture-bound elements in subtitling—an example of interlinguistic analysis: A scene from scent of a woman. *Translation Journal*, 12(2). Retrieved February 11, 2018, from <https://translationjournal.net/journal/44culturebound.htm>
- Box Office Mojo. (2018). *Thailand yearly box office*. Retrieved February 13, 2018, from <http://www.boxofficemojo.com/intl/thailand/yearly/>.
- Dirks, Tim. (2017). *Main film genres*. Retrieved December 15, 2017, from <http://www.filmsite.org/genres.html>.
- Nelmes, Jill. (2012). *Introduction to film studies*. London: Routledge.
- Williams, Malcolm. (2004). *Translation quality assessment: An argumentation-centered approach*. Ottawa: University of Ottawa Press.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistic: An introductory analysis*. New York: Harper & row.
